

УДК 821.111
ББК 84(4Вел)
Д62

Серія "ENGLISH LIBRARY"
заснована 2014 року

Arthur Conan Doyle

THE ADVENTURES OF SHERLOCK HOLMES.
THE SPECKLED BAND AND OTHER STORIES

ГОЛУБИЙ КАРБУНКУЛ

Дойл, Артур Конан

Д62 Пригоди Шерлока Холмса. Пістрява стрічка та інші історії / Артур Конан Дойл ; пер. з англ. Марії Головки. — К. : Знання, 2017. — 191 с. — (English Library).

ISBN 978-617-07-0150-3 (English Library)

ISBN 978-617-07-0451-1 (тверда палітурка)

ISBN 978-617-07-0460-3 (м'яка обкладинка)

Пропонована книга — збірка захоплюючих оповідань класика англійської літератури Артура Конана Дойла (1859—1930) про всесвітньо відомого детектива Шерлока Холмса. Це розповідь про людину, котра бачить і чує все те саме, що й інші, але помічає значно більше і робить висновки, які рятують людям життя, відновлюють справедливість, а то й просто вирішують суперечки. Якою б дивною не видавалася ситуація, для Шерлока Холмса вона завжди має логічне пояснення, тому він сміливо береться за найскладніші справи й успішно вирішує їх.

УДК 821.111
ББК 84(4Вел)

ISBN 978-617-07-0150-3
(English Library)

ISBN 978-617-07-0451-1
(тверда палітурка)

ISBN 978-617-07-0460-3
(м'яка обкладинка)

© Видавництво "Знання",
переклад українською
мовою та оформлення, 2017

Вранці на другий день після Різдва я завітав до свого друга Шерлока Холмса, щоб привітати його зі святами. Він сидів у своєму фіолетовому халаті, зручно вмоствившись на дивані. Праворуч від нього на відстані витягнутої руки стояв стелаж для альбомів, а на столику — купка зібраних вранішніх газет, вочевидь, щойно переглянутих. Біля дивана стояло дерев'яне крісло, на спинці котрого висів старий, страшенно виношений капелюх, який ще й потріскався в кількох місцях, — такий вже мало від чого захищав. Лупа і хірургічні щипці на сидінні стільця свідчили про те, що капелюх тут повісили для ретельного огляду.

— Ви зайняті, — сказав я. — Мабуть, я вам завадив.

— Зовсім ні. Я буду радий обговорити свої знахідки з другом. Справа — простіше не буває, — він тичнув пальцем у напрямку старого капелюха, — але місцями не позбавлена цікавих моментів, ба навіть повчальна.

Я сів у крісло і став гріти руки біля вогню, бо на вулиці вдарив сильний мороз і вікна вкривав густий шар інею.

— Гадаю, — припустив я, — незважаючи на його непоказність, з ним пов'язана якась смертельно небезпечна історія. І цей капелюх — ключ до розгадки таємниці й покарання злочинців.

— Ні, ні. Жодних злочинів, — відповів Шерлок Холмс, сміючись. — Лише один з тих курйозних випадків, який легко може трапитися там, де чотири мільйони людських істот штовхаються один з одним на площі в кілька квадратних миль. Враховуючи різноманітність варіантів взаємодії в такому великому натовпі, може статися практично будь-що, не кажучи вже про ті дрібні оказії, котрі, якими б незвичними й дивними не здавалися, все ж не вважаються злочином. Нам уже подібне траплялося.

— Так, до того ж настільки часто, — зауважив я, — що з-поміж шести останніх справ, які я додав до своїх записів, три не мали й натяку на злочин.

— Саме так. Ви маєте на увазі мою спробу повернути папери Ірен Адлер, надзвичайно цікаву справу міс Мері Сазерленд і пригоду людини з відкопленою губою? Що ж, без сумніву, ця дрібна справа також поповнить ряди моїх “безневинних” розслідувань. Ви ж знаєте Петерсона, швейцара?

— Так.

— Цей трофей належить йому.

— Це його капелюх?

— Ні, ні, він його знайшов. Власник невідомий. Прошу вас, гляньте на нього не як на пошарпаний бриль, а як на інтелектуальну проблему. Почнемо з того, як він сюди потрапив. А сталося це різдвяного ранку, і прибув він сюди разом з добре вгодованою гускою, яка, я в цьому навіть не сумніваюся, зараз смажить перед Петерсоновим каміном. Факти такі. Десь о четвертій годині ранку Петерсон — як ви добре знаєте, чесний чоловік, — повертався по Тоттенхем-Корт-роуд з невеликого святкування. У світлі га-

зового ліхтаря він побачив попереду високого чоловіка, який ішов, злегка похитуючись, з білою гускою через плече. На розі Гудж-стрит до незнайомця підійшла купка хуліганів і між ними спалахнула суперечка. Один із них збив у нього з голови капелюх, тоді незнайомиць спробував захиститися палицею і, замахуючись нею, розтросив вітрину в магазині позаду себе. Петерсон кинувся на допомогу незнайомцеві, але той, шокований розбитим вікном і, бачачи, що до нього наближається чоловік в уніформі, впустив гуску і накивав п'ятами, вже за мить зникнувши в лабіринті маленьких вуличок позаду Тоттенхем-Корт-роуд. Хулігани, побачивши Петерсона, також кинулися врозтіч, тож він лишився сам-один на полі бою збирати трофеї, а саме пошарпаний капелюх і чудову різдвяну гуску.

— Які він, звичайно ж, повернув законному власникові?

— Мій любий друже, з цим-то якраз і проблема. Визнаю, у гуски до лівої ноги була прив'язана невеличка листівка з друкованим написом “Місіс Генрі Бейкер”, а на підкладці капелюха можна розібрати ініціали “Г. Б.". Однак річ у тім, що в нашому місті тисячі Бейкерів і кілька сотень Генрі Бейкерів, тож повернути втрачене майно власникові не так-то й легко.

— Що ж зробив Петерсон?

— Він заніс мені капелюх і гуску вранці на саме Різдво, знаючи, що мене цікавлять навіть дрібні загадки. Гуску ми протримали досьогодні, доки не стало зрозуміло, що, незважаючи на мороз, доцільно буде з'їсти її якомога швидше. Тож Петерсон забрав її, щоб вона нарешті змогла зустріти свою долю, а капелюх

невідомого джентльмена, який залишився без різдвяного обіду, й досі у мене.

— Він не давав оголошення про його зникнення?

— Ні.

— То як же ви зможете встановити його особу?

— Лише спираючись на те, що мені зможуть розповісти наявні докази.

— Тобто капелюх?

— Саме так.

— Та ви, мабуть, жартуєте. Про що може розповісти ця стара поношена річ?

— Ось вам лупа. Мої методи вам відомі. Давайте подивимось, що ви зможете дізнатися про чоловіка, який її носив?

Я взяв обідраний головний убір і співчутливо покрутив його в руках. То був звичайнісінький круглий чорний капелюх, жорсткий і вже не зовсім придатний для носіння. Підкладка з червоного шовку вилиняла. Ім'я виробника не зазначалося, але, як і зауважив Холмс, на одній стороні було нашкрябано ініціали "Г. Б.". На полях капелюха були дірочки для резинки, однак самої резинки не було. Що ж до решти, то капелюх потріскався, був неймовірно запилужений, де-неде в плямах, хоча, здається, власник намагався приховати витерті місця, зафарбувавши їх чорнилом.

— Я нічого не бачу, — сказав я, повертаючи капелюх моему другові.

— Навпаки, Вотсоне, ви все бачите, але не робите з цього висновків. Ви боїтеся висловити власні припущення.

— Ну, то скажіть мені, які припущення можете висловити ви, дивлячись на цей капелюх.

Холмс узяв капелюх і став розглядати річ із властивою йому зосередженістю.

— Визнаю, підказок не так багато, як могло би бути, — промовив він, — але все ж можна зробити кілька достовірних висновків і ще парочку досить вірогідних. Судячи з капелюха, чоловік цей дуже розумний і останніх років три жив досить забезпечено, однак тепер перебуває у скрутному становищі. Раніше він був досить передбачливий, хоча зараз усе змінилося в гірший бік, що свідчить про його моральну деградацію. Це та явні фінансові труднощі вказують на те, що він потрапив під поганий вплив, швидше за все алкоголю. Це також пояснює і той факт, що його розлюбила дружина.

— Оце так, Холмсе!

— Однак він зберіг певну самоповагу, — продовжив мій друг, незважаючи на мої вигукки. — Веде абсолютно малорухливий спосіб життя, дуже рідко виходить у люди, геть не стежить за своєю фігурою, середнього віку, до того ж вже почав сивіти, кілька днів тому підстригся і мастить волосся помадою. Це найбільш очевидні факти, які можна дізнатися завдяки цьому капелюху. До речі, в будинку нашого невідомого навряд чи є газ.

— Ви точно глузуєте з мене, Холмсе.

— Та що ви, зовсім ні. Невже навіть зараз, коли я перелічив вам усі висновки, ви не бачите, як я до них дійшов?

— Звісно, я цілком впевнений, що є безнадійним дурнем. Але мушу зізнатися, що не можу простежити за ходом ваших думок. Скажімо, з чого ви взяли, що цей чоловік розумний?